

Босанска Сребреница (на латинском Argentina) је након одлуке Европског Парламента да се 11. јули обележава као „Дан Сребренице“ de facto постала део Европе. С обзиром да је тзв. „Европски Парламент“, а у ствари Парламент Европске Уније (дакле, не и Исланда, Швајцарске, Лихтенштајна, Норвешке... који нису у ЕУ а јесу Европа), донео такву одлуку, можемо констатовати да је Сребреница, након Словеније, друга област са простора бивше Југославије која је постала чланица Европске Уније и то без званичног захтева за пријем (за разлику од Словеније). Брисел је своју одлуку о пријему Сребренице у ЕУ образложио на основу (Изетбеговићевих) тврдњи о Сребреници као „највећој људској трагедији у Европи после Другог светског рата“ када је након уласка Војске Републике Српске (тј. повратка Срба након егзодуса из Сребренице) нестало „7-8 хиљада људи“ о чијој се судбини ништа не зна, али је ратни Председник БиХ уверен да су их Срби стрељали (Alija Izetbegović, Govori, pisma, intervjui '95, Sarajevo, ТКР „Šahinpašić“, 1996, str. 107). Остаје чињеница да је до сада у Меморијалном Центру у Поточарима сахрањено 2.000 сребреничких жртава а остатак до Изетбеговићеве цифре од 7-8.000 до данас није пронађен иако су мање-више читава Босна и Херцеговина „прекопане“ и уздуж и попреко уз коришћење и сателитских снимака. На основу сведочења самих учесника у „сребреничком догађању“ из јула 1995. г. у Хашком Трибуналу, као и на основу других мемоарских изјава, може се закључити да је „стрељано“ не више од 2.300 (мушких) Сребреничана узраста од 16-66 година (дакле званичних војних обвезника). Другим речима, тачно онолико колико су муслиманске снаге из Сребренице побиле Срба по околним сребреничким селима до уласка Војске Републике Српске у ову источnobосанску варош. Да ли су бројке од 2.300 или 7-8.000 довољне за Еуропарламентарце да прогласе општеевропски дан жалости/сећања није у компетенцији аутора овог чланка али остаје чињеница да су муслиманске снаге само до априла 1993. г. на како су тврдили „ослобођеној зони“ од 850 кв. км. око Сребренице успеле да спроведу систематско етничко чишћење Срба: нпр. само је у Сребреничкој и Братуначкој општини од 93 српских насеља уништено 82.

Шта се стварно и због чега догодило у Сребреници и око ње? У овом малом источnobосанском градићу (вароши) је пре оружаних сукоба с пролећа 1992. г. живело не више од 10.000 житеља. Град је добио међународну позорност када је у њега услед ратних операција између српске Војске Републике Српске и муслиманске Армије Босне и Херцеговине избегло са ужег околног простора до 70.000 муслиманских избеглица (према подацима Организације Уједињених Нација). Неоспорно је да је у тој вароши владала тешка хуманитарна ситуација услед недостатка основних животних намирница, стамбеног простора али и терора муслиманских војних и паравојних формација.

Муслиманске оружане постројбе су вршиле злочине подједнако како над локалним Србима тако и над месним М/муслиманима (од септембра 1993. г. Бошњацима) без обзира да ли се радило о староседеоцима или о новопридошлим избеглицама. Постоје искази, нпр. две малолетне муслиманске девојчице (из села Глогова и Побуђе), које су успеле да се бекством извуку из Сребренице преко минских поља на околну територију под српском контролом о малтретирању од стране муслиманских војника под командом Насера Орића. Према њиховим исказима, свакодневно су биле подвргаване силовању и другим облицима физичког и психичког иживљавања тако да је једна од њих била у деветом месецу трудноће када је успела да се докопа територије под контролом Војске Републике Српске где је (исто као и њена другарица) добила сву потребну негу у центру за избеглице у Братунцу. Обе девојчице су дале доста података о жртвама силовања од стране Орићеваца у Сребреници а њихови искази су снимљени на ВХС тракама које се могу наћи у архиви Комитета за прикупљање података о злочинима у Београду и то под бројем 158/94. Многи међународни посматрачи су тзв. заштићену зону у Сребреници називали „отвореном тамницом“ или „лошим логором за избеглице“ без довољног броја лекара, воде и електричне енергије.

Колики је тачно био број избеглица у Сребреници пре њеног пада тешко је рећи – српска страна је тврдила да их има око 40.000. Чињеница је да у овој вароши није могло бити читавих 70.000 муслиманских избеглица јер је пре 1992. г., по последњем предратном попису становништва на нивоу читаве бивше Југославије, Сребреничка општина бројала око 27.000, а суседна општина Братунац око 22.000 М/муслимана. Ако узмемо у обзир неоспорне чињенице да су околни М/муслимани бежали на све стране а не само у Сребреницу, да је околина Сребренице била углавном српска, да су и Сребреничани бежали из своје вароши и да у Сребреницу није избегло становништво из других општина, намеће се логичан закључак да је превелик број избеглица у Сребреници вишеструко злоупотребљаван како би се патње народа (које су неоспорно биле велике) приказале у иностраним медијима још већим (што је био случај нпр. са посетом Сребреници генерала Филипа Моријона – команданта УНПРОФОР-а у БиХ). Иначе, сам генерал Моријон је након посете Сребреници изјавио да у вароши није било масовних убистава од стране Срба уз демантовање извештаја бошњачких и западних медија о глади и насиљу (потсетимо се да је био заточен читавих десет дана у самој вароши).

Суштина Еуро-феномена Сребренице, тј. „Босанске Аргентине“ почиње у пролеће 1993. г. када је по речима Алије Изетбеговића, ратног Председника Босне и Херцеговине, (муслиманска) Влада БиХ у Сарајеву „у последњем тренутку“ успела да оствари статус „заштићених зона“ за Сребреницу и Жепу, али и одмах „послије тога армија [БиХ] се потрудила, колико је могла, да тамо [у Сребреницу] дотури оружје“. Све у свему, на основу релевантних исказа, у Сребреницу је „укупно послато осамдесет хеликоптера оружја“ (Alija Izetbegović, Govori, pisma, intervjui '95, Sarajevo, ТКР „Šahinpašić“, 1996, str. 86-87). Дакле, оно што бode очи сваком неутралном посматрачу је чињеница да је „заштићена зона“ Сребренице требала да буде зона без ратних дејстава, тј. преведено

на локални језик становника заштићене зоне – безратна територија. То подразумева у просторном смислу двојаке обавезе зараћених страна: 1. да они који су у околини Сребренице (Војска Републике Српске) неће употребљавати своје оружје против оних који су у „зони“; нити ће 2. они који су у „зони“ (де факто Орићевци) користити своје оружје против оних који су у околини „зоне“. Једноставно речено - билатерални прекид ватре. Чак шта више, генерал Ратко Младић (командант ВРС, рођен 1943. г. у селу Божановићи код Калиновика у источној Херцеговини коме су хрватско-бошњачке усташе убиле оца пре него што је Ратко напунио две године) и Сафер Халиловић су 17. априла те 1993. г. потписали споразум у једанаест тачака који је укључивао не само прекид ватре и свих борбених дејстава у рејону Сребренице, размештање једне чете УНПРОФОР-а у самој вароши, отварање ваздушног коридора Тузла-Сребреница (за евакуацију рањених и болесних) већ и споразум о демилитаризацији читаве „зоне“ (тј. свих наоружаних формација у вароши и око ње). Истог дана је Савет безбедности Уједињених нација усвојио Резолуцију 819 која је Војску Републике Српске обавезивала да обустави борбена дејства и повуче се из тзв. „заштићене зоне“ која је стављена под контролом УНПРОФОР-а. Српска страна је испоштовала како споразум са Халиловићем, тако и Резолуцију СБУН тако да су у Сребреницу убрзо ушли канадски „плави шлемови“.

Након Резолуције 819 СБУН српска војна команда је дефинитивно одустала од уласка у Сребреницу, прихватила је евакуацију цивилног становништва из саме вароши као и достављање хуманитарне помоћи Сребреници, али је за узврат тражила сарадњу УНПРОФОР-а за евакуацију 15.000 Срба из Тузле који су били под несносном тортуром локалних муслиманских паравојних формација умирујући од глади. Као резултат свих ових разговора и преговора возилима УН је из Сребренице извежено око 5.000 Бошњака, али је из саме Тузле изашло само 80 Срба. Сам генерал Младић је касније сведочио да је „УНПРОФОР учинио све да заштити муслиманско становништво и пружи му свестрану подршку. Али ништа нису учинили да би изашли Срби из Тузле, као што су се заклетвом обавезали“ (Јањић Ј., Српски генерал Ратко Младић, Нови Сад, Матица српска, 1996, стр. 111). Испоставило се на крају да су тузланске бошњачке власти (и легалне и нелегалне) систематски спречавале излазак грађана српске националности из града Тузле (на српском Соли) уз образложење да би њихова евакуација из града могла бити погрешно схваћена у светским медијима као етничко чишћење.

Оно што се догађало након проглашења Сребренице за „заштићену зону“ је познато свима онима који су пратили судски процес у Хагу против Насера Орића (рођеног 3. марта 1967. г. у Поточарима, бившег професионалног припадника ЈНА, полицијског старешине који се обучавао у Земуну и Београду, полицајца који је службовао на КосМету, припадника личног обезбеђења Председника Србије Слободана Милошевића и човека који је учествовао у хапшењу Вука Драшковића након демонстрација 9. марта 1991. г.) – „Сребреничког касапина“. Крваве екскурзије његове солдатеске из „заштићене зоне“ у Сребреници по околним српским селима (Кравица, Сиљковићи, Бјеловац, Факовићи и Сикирић) су оставиле неизбрисиву страницу грађанског рата у

Сребреница у Европи

Пише: Владислав Б. Сотировић
среда, 21 јануар 2009 12:43

Босни и Херцеговини 1992-1995. г. С тога није далеко од памети да су холандски „плави шлемови“, након ко зна којег по броју упозорења Орићевцима да прекину ватру из вароши и да не излазе из ње ради купљења данка у крви коначно дозволиле Ратку Младићу да уђе у варош. Другим речима, свакоме ко је до сада пратио судске процесе у Хагу у вези са Сребреницом је јасно да су Холанђани ДОЗВОЛИЛИ Војсци Републике Српске да уђе у Сребреницу а не побегли пред њеном офанзивом (до које не би ни дошло без зеленог светла „плаваца“). Потсетимо се да је због ове дозволе већ пала и једна холандска влада а колико ће их још пасти зависиће од сведочења великог броја холандских припадника УНПРОФОР-а који су најавили давање својих исказа у Хагу у корист Ратка Младића и ВРС.

На крају, предлажемо „Европском Парламенту“, а на основу релевантне архивске грађе (домаће и иностране) и исказа учесника у догађајима, да се поред 11. јула (1995. г.) за „Дан општеевропске жалости“ прогласи и 21. октобар (1941. г.) када су Еуро-Немци стрељали 2.300 Крагујевчана у оближњим Шумарицама (укључујући и 300 малолетних ђака Крагујевачке Гимназије) – дакле исто онолико колико су и припадници Војске Републике Српске стрељали 1995. г. војноспособне (тј. потенцијалне ратнике-убице) мушке житеље Сребренице уз образложење да су се оба злочина догодила у истом веку и на истом етно-лингвистичком простору, да су у оба случаја стрељани мушки цивили „војнообвезничког узраста“, да је број стрељаних подједнак и да су обе државе (БиХ и Србија) званично поднеле захтеве за пријем у Европску Унију. Ипак, у једној одредници упоређивања ова два случаја „Европа“ далеко одскаче од „Балкана“: године 1941. Еуро-Немци су стрељали 100 српских цивила за једног убијеног Еуро-Немца и 50 за једног рањеног; године 1995. „Балкано-Срби“ су стрељали једног Бошњака за једног убијеног Србина док се број рањених Срба није узимао у обзир.